

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. október 31.
(OR. en)

14702/23

EDUC 404
GENDER 195
JEUN 248
EMPL 513
DIGIT 236
SOC 723

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A női tehetségek vonzása a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok, a művészetek és a matematika (STEAM) területén – <i>Irányadó vita</i>

Az Oktatási Bizottsággal folytatott konzultáció nyomán az elnökség elkészítette a mellékelt háttéranyagot, amely az Oktatási, Ifjúsági, Kulturális és Sportügyi Tanács 2023. november 23-i ülésén tartandó irányadó vita alapjául szolgál majd.

A női tehetségek vonzása a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok, a művészetek és a matematika (STEAM) területén

Elnökségi háttéranyag

A technológiai átalakulás a gazdasági és társadalmi fejlődés alapvető eleme úgy az Európai Unióban (EU), mint a világ többi részén. A mesterséges intelligencia fejlődése emellett olyan tényező, amely várhatóan rendkívüli mértékben befolyásolja majd a jövőt – amely már el is érkezett. Ebből kifolyólag mind a feldolgozóiparban, mind a munkaerőpiacon egyre nagyobb igény mutatkozik az olyan szakemberek iránt, akik jártasak a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok, a művészetek és a matematika (STEAM¹) területén. Az oktatási és képzési rendszereknek hozzá kell járulniuk ezen szükséglet kezeléséhez. Ahhoz, hogy megfelelhessünk a jövő kihívásainak, az összes fiatal tehetségét ki kell aknázni. Ugyanakkor továbbra is nagy azon fiatalok – különösen lányok és nők – száma, akik a tudománytól és a technológiától eltérő képzési pályát választanak.

¹ Amint az a címben is olvasható, a STEAM rövidítés a természettudományokat, a technológiát, a műszaki tudományokat, a művészeteket és a matematikát takarja. Ez a dokumentum a rövidítésnek a művészeteket („arts”), az innovációt és a kreativitást jelölő „A” betűjére is kiterjed, a Rhode Island School of Design 2010 óta alkalmazott, átfogóbb megközelítésével összhangban, amely szerint a kreativitás kulcsfontosságú a kíváncsiságnak, az innovációnak és a sajátos megoldások keresésének előmozdítása szempontjából.

A legfrissebb statisztikák szerint az oktatásban továbbra is tartják magukat a nemi sztereotípiák². A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) tagjai körében³ például jelentős mértékben nőtt a felsőfokú végzettséggel rendelkező nők aránya; a legtöbb országban voltaképpen már most is ők képviselik a többséget. A nők aránya 2005 óta viszonylag stabil az oktatáshoz (80%), az egészségügyhöz (80%) és a társadalomtudományokhoz (70%) kapcsolódó területeken. A női mérnökök aránya ezzel szemben alig változott 2005 és 2020 között (körülbelül 25%). A legaggasztóbb tény azonban az, hogy az IKT-hez kapcsolódó területeken a diplomás nők aránya három százalékponttal csökkent: jelenleg már csak 20%.

Annak érdekében, hogy csökkenthessük a nemek közötti foglalkoztatási különbséget, kezelni kell a férfi és női diákok között a különböző STEAM-területeken fennálló egyensúlyhiányt. A helyzetet tovább súlyosbítja, hogy a „fiatal nők a fiatal férfiaknál nagyobb valószínűséggel válnak inaktívvá gondozási kötelezettségek miatt, így például gyermekek vagy eltartott felnőttek gondozása vagy egyéb személyes vagy családi kötelezettségek miatt”⁴. A Tanács ezért azt ajánlja, hogy a tagállamok „az állásajánlatokat hozzák összhangba a szociális jogok európai pillérének releváns alapelveivel, biztosítva minden területen a nőkkel és férfiakkal szembeni egyenlő bánásmódot és az esélyegyenlőséget”.

² O. Brussino – J. McBrien: *Gender stereotypes in education: Policies and practices to address gender stereotyping across OECD education systems* („Nemi sztereotípiák az oktatásban: a nemi sztereotípiák kezelésére irányuló szakpolitikák és gyakorlatok az OECD oktatási rendszereiben”), *OECD Education Working Papers*, 271., OECD Publishing, Párizs, 2022.

³ M. Encinas-Martín – M. Cherian: *Gender, Education and Skills: The Persistence of Gender Gaps in Education and Skills* („Nemek, oktatás és készségek: a nemi sztereotípiák állandósulása az oktatás és a készségek területén”), *OECD Skills Studies*, OECD Publishing, Párizs, 2023.

⁴ A Tanács ajánlása (2020. október 30.) az „Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítése” témájában és az ifjúsági garancia létrehozásáról szóló, 2013. április 22-i tanácsi ajánlás felváltásáról (HL C 372., 2020.11.4., 1. o.).

Az EU Tanácsa számára kulcsfontosságú a méltányosság, az inkluzivitás és a hivatások előmozdítása a STEAM-területeken. Ezért „[a]z inkluzív oktatás és képzés magában foglalja a nemek iránti érzékenység fejlesztését a tanulási folyamatokban, valamint az oktatási és képzési intézményekben, valamint a nemi sztereotípiák megkérdőjelezését és felszámolását – különösen azokat, amelyek korlátozzák a fiúkat és a lányokat szakirányuk megválasztásában”⁵.

Napjainkban a feldolgozóiparban komoly nehézségekbe ütközik a STEAM-szakemberek igényének megválaszolása. Minden országban több olyan emberre – férfira és nőre – van szükség, akik képzetek e területeken. A probléma jelentős mértékben csökkenne, ha ugyanannyi fiatal nő lépne be e szakemberek körébe, mint férfi.

A nemek közötti egyenlőség biztosítása nemcsak erkölcsi kötelesség, hanem az erősebb, fenntarthatóbb és inkluzívabb gazdaságok megteremtésének kulcsfontosságú tényezője is. Az uniós országok teljeskörűen tisztában vannak azzal, hogy a jelenlegi helyzet kihívást jelent oktatási és képzési rendszereink, végső soron pedig országaink fejlődése és előrehaladása szempontjából. Emellett tudatában vannak annak, hogy a számos végrehajtott kezdeményezés eredményei elmaradnak a várttól. Oktatási és képzési rendszereinkben továbbra is a legnagyobb kihívások közé tartozik a lányok és a fiatal nők STEAM-területekkel kapcsolatos motivációjának és érdeklődésének felkeltése az oktatás és képzés minden szintjén – különösen a felsőoktatásban, beleértve a felsőfokú szakképzést és az egyetemeket is. Ha sikerrel járunk, az közelebb visz minket a foglalkozási szegregáció megszüntetéséhez. A nők részvétele ezenkívül lehetővé fogja tenni a munkaerőpiaci igények jobb megválaszolását, végső soron pedig elő fogja segíteni országaink gazdasági és társadalmi fejlődését.

⁵ A Tanács állásfoglalása az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről (2021–2030) (HL C 66., 2021.2.26., 1. o.).

A fentiek fényében az elnökség felkéri a minisztereket, hogy a témáról folytatandó megbeszélés céljából vizsgálják meg az alábbi kérdéseket.

Megvitatandó kérdések:

- Ön szerint melyek a legnagyobb kihívások a nemek között a STEAM-tudományterületeken tapasztalható szakadék csökkentése szempontjából?
- Milyen kezdeményezéseket lehetne indítani – mind nemzeti, mind európai kontextusban – a női tehetségeknek a STEAM-tudományokkal kapcsolatos oktatási és képzési területekre vonzása érdekében?
